

۴۹۱۳۰/۸.۱.۰۶

۹۴,۶,۲۱

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

دبیرخانه شورای نگهبان
شماره ثبت: ۹۴,۱۰,۳۲۴۷
تاریخ ثبت: ۱۳۹۴/۱۶/۲۲
کد پرونده:
ساعت ورود:

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

جناب آقای دکتر لاریجانی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه "حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت" که به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در جلسه ۱۳۹۴/۳/۱۰ هیئت وزیران به تصویب رسیده است، برای طی تشریفات قانونی به پیوست تقدیم می شود.

حسین روحانی
رئیس جمهور

رونوشت: دفتر رئیس جمهور، دفتر معاون اول رئیس جمهور، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، شورای نگهبان، کلیه وزارتخانه ها، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت.

بسمه تعالی

مقدمه توجیهی:

یکی از مهمترین دستاوردهای نظام جمهوری اسلامی ایران است که با لحاظ نیازهای اولیه افراد معلول، بر تحقق تعدادی از حقوق حقه آنان تأکید داشته است. علیرغم بهبود نسبی و قابل ملاحظه در آسایش و آرامش گروه هدف و ارتقاء سطح خدمات حمایتی و توانبخشی افراد دارای معلولیت، قانون جامع حمایت از حقوق معلولان - مصوب ۱۳۸۳ - نتوانسته است انتظارات و توقعات میلیون‌ها نفر از شهروندان معلول را برآورده سازد و موانع عمده فرآروی آنان را رفع نماید، لذا به منظور رفع موانع پیش رو، انطباق مفاد قانون با تحولات کشور به ویژه در رابطه با نظام اداری و تسهیلات استخدامی، استفاده از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل جدید کشور در بهبود سطح زندگی افراد جامعه هدف، ایجاد تمهیدات و اقدامات لازم توسط دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط با توجه به وظایف و مسئولیت‌های آنان حذف موارد بازدارنده برای اجرای مطلوب و آرایه راه‌کارهای مناسب برای نیازهای مغفول در قانون قبلی، لایحه زیر برای طی مراحل قانون تقدیم می‌شود.

لایحه حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت

فصل اول - کلیات

ماده ۱- تعاریف

الف - فرد دارای معلولیت: شخصی که براساس طبقه‌بندی‌های بین‌المللی انواع معلولیت سازمان بهداشت جهانی با تأیید کمیسیون پزشکی - توانبخشی تعیین نوع و تعیین شدت معلولیت سازمان بهزیستی کشور در اثر اختلال و آسیب جسمی، حسی، ذهنی، روانی و یا توأم، با محدودیت قابل توجه و مستمر در فعالیت‌های روزمره زندگی و مشارکت اجتماعی مواجه است.

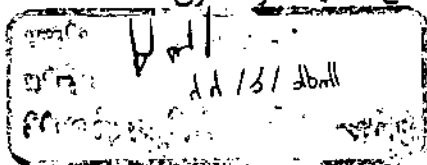
تبصره - چگونگی تشکیل کمیسیونهای پزشکی - توانبخشی تعیین نوع و شدت معلولیت و صدور کارت معلولیت برای فرد دارای معلولیت، براساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون، توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ب - وزارت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

پ - سازمان: سازمان بهزیستی کشور

ت - دستگاه‌های مشمول: دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، قوه قضائیه، قوه مقننه، مجمع تشخیص مصلحت نظام و شورای نگهبان و سازمان‌ها و مؤسسات وابسته و تابعه آنها و کلیه سازمان‌ها و شرکت‌هایی که به نحوی از انحاء از بودجه عمومی دولت استفاده می‌کنند و یا قسمتی از بودجه آنها توسط دولت تأمین می‌گردد.

تبصره - دستگاه‌های مشمول ملزم به اجرای تکالیف مقرر در قانون جامع حمایت از حقوق معلولان و این قانون (حسب مورد) می‌باشند.

فصل دوم- مناسب سازی، دسترس پذیری و تردد و تحرک

ماده ۲- شهرداری‌ها مکلفند از صدور پروانه احداث، بازسازی و پایان کار برای ساختمان‌ها و اماکن با کاربری عمومی از جمله مجتمع‌های تجاری، اداری، درمانی و آموزشی که ضوابط و استانداردهای مصوب دسترس‌پذیری افراد دارای معلولیت را رعایت نکرده باشند، خودداری و در احداث و بازسازی معابر عمومی مناسب‌سازی نمایند.

ماده ۳- وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری‌ها موظفند حسب مورد نسبت به مناسب‌سازی و دسترس‌پذیری کلیه پایانه‌ها، ایستگاه‌ها، تاسیسات سامانه‌ها و ناوگان حمل و نقل دژورن شهری و برون شهری منطبق با استانداردهای بین‌المللی دسترس‌پذیری سامانه‌های حمل و نقل عمومی برای دسترسی افراد دارای معلولیت اقدام و امکان بهره‌مندی این افراد از ناوگان حمل و نقل زمینی، دریایی و هوایی را فراهم نمایند و کارکنان خود را جهت همیاری علمی و صحیح با مسافرین دازای معلولیت، آموزش دهند.

تبصره ۱- شهرداری‌ها مکلفند جهت امکان ترده افراد دارای معلولیت‌های شدید، سامانه‌های حمل و نقل ویژه افراد دارای معلولیت را با تجهیز ناوگان خودروهای مناسب‌سازی شده ایجاد نمایند. دولت مکلف است در تشکیل این سامانه‌ها به شهرداری‌های فاقد اعتبارات لازم، کمک نماید.

تبصره ۲- استفاده افراد دارای معلولیت‌های شدید از سامانه‌های حمل و نقل ریلی و اتوبوس‌رانی درون‌شهری دولتی و عمومی غیردولتی رایگان و استفاده این افراد از سامانه‌های برون‌شهری ریلی، هوایی و دریایی دولتی و عمومی غیردولتی نیم‌بها است. وزارت مکلف است جهت اجرای این تبصره نسبت به پیش بینی اعتبارات لازم در لوایح بودجه سالانه اقدام نماید.

فصل سوم - خدمات بهداشتی، درمانی و توانبخشی

ماده ۴- وزارت مکلف است پوشش بیمه سلامت افراد دارای معلولیت تحت پوشش سازمان را به گونه‌ای تامین نماید که شامل خدمات توانبخشی - پزشکی مورد نیاز این افراد باشد.

ماده ۵- سازمان مکلف است با اولویت حمایت از نگهداری و مراقبت از افراد دارای معلولیت به ویژه افراد دارای معلولیت‌های اعصاب و روان، کم‌توانان ذهنی، جسمی - حرکتی شدید و افراد دچار معلولیت‌های چندگانه در کانون خانواده از طریق ارائه خدمات آموزشی و مشاوره‌ای به خانواده‌ها به منظور همیاری صحیح آنان با افراد دارای معلولیت و پرداخت حق پرستاری یا مددکاری به سرپرست، همسر یا قیم این افراد، خدمات مراقبتی و نگهداری از افراد دارای معلولیت را از طریق مراکز وابسته به خود یا حمایت از مراکز بخش غیردولتی (خصوصی، تعاونی، خیریه و تشکل‌های مردم نهاد) تامین نماید.

تبصره ۱- میزان کمک هزینه بابت پرداخت حق پرستاری یا مددکاری موضوع این ماده، متناسب با نوع و شدت معلولیت فرد دارای معلولیت، تعداد این افراد در هر خانواده و براساس هزینه‌های متعارف نگهداری و مراقبت از افراد دارای معلولیت و متناسب با نرخ تورم سالانه و میزان کمک هزینه پرداختی به مراکز بخش غیردولتی هر ساله با در نظر گرفتن نرخ تمام شده خدمات و نرخ تورم سالانه

توسط وزارت با همکاری سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲- خدمات و کمک هزینه موضوع این ماده و تبصره (۱) به سالمندان نیازمندی که به تشخیص سازمان در آستانه معلولیت قرار می‌گیرند نیز تسری می‌یابد.

فصل چهارم - امور ورزشی، فرهنگی، هنری و آموزشی

ماده ۶- استفاده افراد دارای معلولیت از مراکز، تأسیسات و خدمات ورزشی دستگاه‌های دولتی و شهرداری‌های کشور با اولویت کارکنان متبوع، رایگان است.

ماده ۷- افراد دارای معلولیت نیازمند واجد شرایط در سنین مختلف می‌توانند با معرفی سازمان از آموزش عالی رایگان در واحدهای آموزشی تابعه وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دیگر دستگاه‌های دولتی و نیز دانشگاه آزاد اسلامی و سایر مراکز آموزش عالی غیردولتی بهره‌مند گردند.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با همکاری وزارت و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

فصل پنجم - کار آفرینی و اشتغال

ماده ۸- وزارت مکلف است در قالب اعتبارات مصوب سازمان، صندوق فرصت‌های شغلی معلولان و مددجویان بهزیستی را ایجاد و اساسنامه آن را ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران برساند.

ماده ۹- کارفرمایان بخش غیردولتی که افراد دارای معلولیت جویای کار را در مراکز کسب و کار خود استخدام کنند با رعایت شرایط زیر از یارانه حقوق و دستمزد افراد دارای معلولیت شاغل استفاده خواهند کرد:

۱ - مدت قرارداد استخدامی کارفرما با فرد دارای معلولیت شاغل حداقل یک سال باشد.

۲ - حقوق و دستمزد فرد دارای معلولیت شاغل بر اساس مصوبات شورای عالی کار و سایر قوانین و مقررات مربوط از سوی کارفرما پرداخت شود.

۳ - سایر مزایای قانونی تصریح شده در قانون کار (مزایای رفاهی کارگران) به فرد دارای معلولیت شاغل پرداخت شود.

تبصره ۱- منظور از فرد دارای معلولیت جویای کار در این قانون، فرد معلولی است که توانایی انجام کار داشته و مهارت‌ها و آموزش‌های لازم برای اشتغال را کسب نموده باشد.

تبصره ۲ - منظور از یارانه حقوق و دستمزد عبارت است از پرداخت حداکثر پنجاه درصد حقوق و دستمزد ماهانه فرد دارای معلولیت شاغل با توجه به نوع معلولیت از محل برنامه اعتباراتی که ذیل ردیف اعتباری وزارت در قوانین بودجه سنواتی درج می‌گردد.

تبصره ۳- یارانه حقوق و دستمزد برای هر فرد دارای معلولیت شاغل در بخش مزدبگیری غیردولتی تا پنج سال قابل پرداخت می‌باشد.

تبصره ۴- آیین نامه اجرایی این ماده ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون توسط وزارت تهیه و به تصویب هیئت وزیران می رسد.

ماده ۱۰- کارفرمایانی که در مراکز کسب و کار خود، افراد دارای معلولیت جویای کار را استخدام نمایند، مشروط بر آن که مدت قرارداد استخدامی آنان با فرد دارای معلولیت شاغل حداقل یک سال باشد - با توجه به تعداد افراد دارای معلولیتی که استخدام کرده اند - از پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایی در قبال افراد دارای معلولیت جذب شده معافند، هم چنین افراد دارای معلولیتی که به صورت خوداشتغالی یا در کارگاه های اشتغال خانگی مشغول به کار می باشند حسب مورد از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما یا خویش فرما معاف می شوند. حق بیمه سهم کارفرمایی یا خویش فرمایی این گونه افراد توسط دولت تأمین و پرداخت خواهد شد.

تبصره - آیین نامه اجرایی این ماده توسط وزارت با همکاری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۱- سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور مکلف است راساً یا با جلب مشارکت بخش غیردولتی، اقدام به پذیرش کارآموزان دارای معلولیت نموده و از طریق مناسب سازی و توسعه مراکز موجود و یا تاسیس آموزشگاه ها و مراکز آموزش مهارت های فنی و حرفه ای افراد دارای معلولیت اقدام نموده و ضمن ارایه حمایت های لازم و تأمین تجهیزات تخصصی مهارت آموزی متناسب با شرایط کارآموزان دارای معلولیت، یارانه آموزش این افراد را در بودجه سنواتی خود منظور و پرداخت نماید. همچنین این سازمان مکلف است به منظور تأمین کیفیت و بازدهی مطلوب آموزش های فنی و حرفه ای افراد دارای معلولیت، با اخذ مشاوره های تخصصی سازمان و سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور استانداردها و نظام نامه جامع آموزش مهارت های فنی و حرفه ای کارآموزان دارای معلولیت را تدوین و به مراکز موضوع این ماده ابلاغ نماید.

فصل ششم - مسکن

ماده ۱۲- وزارت راه و شهرسازی و سایر دستگاه های مربوط مکلفند متناسب با ارایه تسهیلات و اقدامات حمایتی از سازندگان واحدهای مسکونی اعم از انبوه سازان، تعاونی ها و بخش خصوصی، تعهد لازم برای اختصاص حداقل ده درصد واحدهای مسکونی احداثی به افراد دارای معلولیت فاقد مسکن (با اولویت زوج های دارای معلولیت) به صورت ارزان قیمت و مناسب سازی شده یا معرفی سازمان را توسط سازندگان مذکور اخذ و بر اجرای آن نظارت نمایند.

تبصره ۱- نظام بانکی کشور مکلف است تسهیلات اعتباری بلندمدت مسکن حمایتی موضوع این ماده را برای یک بار یا نرخ سود ترجیحی تأمین و به افراد دارای معلولیت تحت پوشش سازمان و یا تعاونی ها و موسسات خیریه مورد تأیید سازمان اختصاص دهد.

تبصره ۲- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اعتبار مورد نیاز جهت پرداخت مابه التفاوت نرخ سود چهار درصد و نرخ سود مصوب نظام بانکی را بر اساس مطالبه سالانه بانک مرکزی در قانون بودجه سالانه منظور خواهد نمود.

ماده ۱۳ - سازمان ملی زمین و مسکن موظف است زمین مورد نیاز احداث واحدهای مسکونی افراد دارای معلولیت فاقد مسکن را به صورت اجاره بلندمدت (نود و نه ساله) تأمین و در اختیار افراد مذکور و یا تعاونی‌ها و مؤسسات خیریه‌ای که برای آنان مسکن احداث می‌نمایند، قرار دهد.

ماده ۱۴ - افراد دارای معلولیت از پرداخت هزینه‌های صدور پروانه ساختمانی، آماده‌سازی زمین، عوارض نوسازی و همچنین حق انشعابات آب، برق، گاز و دفع فاضلاب منطبق با الگوی مسکن مصوب شهری یا منطقه معاف می‌باشند.

تبصره ۱ - استفاده از تسهیلات موضوع این ماده صرفاً برای یک واحد مسکونی مجاز است.
تبصره ۲ - وزارت و سایر دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط موظفند اعتبار مورد نیاز موضوع این ماده را هر ساله به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اعلام نمایند تا در لوایح بودجه سالانه پیش‌بینی شود.

فصل هفتم - فرهنگ سازی و ارتقای آگاهی‌های عمومی

ماده ۱۵ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، شهرداری‌ها و سایر سازمان‌ها و نهادهای دارنده سالن‌های نمایش فیلم، مکلفند بدون اخذ هزینه، امکان نمایش تیزرهای آموزشی مورد تأیید سازمان در خصوص حقوق افراد دارای معلولیت و چگونگی تعامل با این افراد را فراهم آورد.

ماده ۱۶ - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است حداقل پنج ساعت از برنامه‌های خود را در هفته در زمان مناسب به برنامه‌های سازمان و آشنایی مردم با توانمندی‌های افراد دارای معلولیت اختصاص دهد و نسبت به زیرنویسی فیلم‌ها و برنامه‌های شبکه‌های مختلف سیما، استفاده از رابط ناشنویان و نیز پخش توصیف شنیداری فیلم‌ها جهت افراد نابینا اقدام نماید.

فصل هشتم - حمایت‌های قضایی و تسهیلات مالیاتی

ماده ۱۷ - مراجع قضایی مکلفند هنگام نصب قیم برای افراد کم‌توان ذهنی و مبتلایان به بیماری‌های روانی مزمن نظر سازمان را اخذ کنند. در مواردی که فرد واجد شرایطی برای پذیرش قیومیت وجود نداشته باشد یا این سمت را نپذیرد دادگاه مکلف است سازمان را به عنوان قیم تعیین کند.

ماده ۱۸ - سازمان مکلف است حسب درخواست فرد دارای معلولیت یا قیم وی (حسب مورد)، در پرونده‌هایی که حق فرد دارای معلولیت به دلیل معلولیت (به تشخیص سازمان یاد شده)، مورد تعرض قرار گرفته یا چنین ادعایی مطرح است، در دادگاه مربوط شرکت نموده و به عنوان نماینده فرد دارای معلولیت با رعایت ماده (۳۲) قانون آیین دادرسی مدنی محسوب می‌شود.

ماده ۱۹ - کانون وکلای دادگستری و مرکز مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضاویه مکلفند علاوه بر الزامات مندرج در قوانین مربوط، موارد استفاده افراد دارای معلولیت از وکیل معاضدتی را به کلیه پرونده‌های مطروحه این‌گونه افراد در مراجع قضایی یا شبه قضایی تعمیم دهند.

ماده ۲۰ - صد در صد (۱۰۰٪) وجوهی که توسط اشخاص حقیقی و حقوقی برای احداث و تجهیز و توسعه و مناسب سازی مراکز توانبخشی، نگهداری و مراقبتی، حرفه آموزی، آموزشی، کارآفرینی، رفاهی و مسکن مورد نیاز افراد دارای معلولیت به اشخاص حقوقی که به صورت غیر دولتی اداره می‌شوند و مجوز فعالیت از سازمان دریافت می‌دارند، پرداخت می‌شود، طبق دستورالعملی که با رعایت مقررات قانونی مربوط مشترکاً توسط سازمان و سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد، از درآمد مشمول مالیات عملکرد سال پرداخت منبعی که مودی مالیاتی مربوط انتخاب خواهد کرد، قابل کسر می‌باشد.

ماده ۲۱- پنجاه درصد حقوق و مزایا یا دستمزد مشمول مالیات یکی از اولیاء افراد دارای معلولیت خیلی شدید و شدید مادامی که مسئولیت پرداخت هزینه‌های مترتب بر معلولیت فرد بر عهده اولیاء است از پرداخت مالیات معاف خواهند بود. گواهی تأیید نوع و شدت معلولیت افراد مشمول این ماده از سوی کمیسیون پزشکی تشخیص نوع و شدت معلولیت سازمان آرایه خواهد شد.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت ظرف شش‌ماه پس از ابلاغ این قانون تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

فصل نهم - معیشت و حمایت‌های اداری و استخدامی

ماده ۲۲- دولت موظف است کمک هزینه معیشت افراد دارای معلولیت‌های بسیار شدید و شدید فاقد شغل و درآمد را به میزان حداقل دستمزد سالانه تعیین و اعتبارات لازم را در بودجه سالانه کل کشور منظور نماید تا از طریق سازمان بهزیستی کشور به افراد یادشده پرداخت شود. بانوان کارمند دارای معلولیت، بانوان کارمند همسر فرد دارای معلولیت و یا دارای فرزند دارای معلولیت، به شرط نگهداری فرد دارای معلولیت در منزل (به تشخیص کمیسیون پزشکی - توانبخشی سازمان)، از تسهیلات مقرر در قانون خدمت نیمه‌وقت بانوان و اصلاحات بعدی آن با استفاده از حقوق و مزایای کامل بهره‌مند خواهند شد و در صورتی که فرزند دارای معلولیت فاقد مادر باشد، پدر یا سرپرست قانونی وی و شاغلین مرد دارای همسر دارای معلولیت به شرط نگهداری فرد دارای معلولیت در منزل (به تشخیص کمیسیون پزشکی سازمان)، با یک چهارم کسر ساعات کار هفتگی از حقوق و مزایای کامل استفاده خواهد نمود.

ماده ۲۳- دستگاه‌های مشمول مکلفند ساعات کار روزانه شاغلین دارای معلولیت‌های شدید و خیلی شدید را حداکثر دو ساعت در روز کاهش دهند.

فصل یازدهم - نظارت و منابع مالی

ماده ۲۴ - به منظور شفاف‌سازی منابع مالی اختصاص یافته برای اجرای این قانون و حمایت از افراد دارای معلولیت، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است نسبت به ایجاد ردیف اعتباری ذیل فصل رفاه اجتماعی متناسب با عناوین فصول این قانون در لوایح بودجه سنواتی اقدام نماید.

ماده ۲۵- با لازم‌الاجرا شدن این قانون، قانون جامع حمایت از حقوق معلولان - مصوب ۱۳۸۳ - به استثنای ماده (۲) و تبصره‌های (۱) و (۳) آن، تبصره ماده (۴)، بندهای (الف)، (ج)، (د)، (هـ)، (و) و (ز) و نیز تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۷)، ماده (۱۱) و ماده (۱۵) و تبصره آن ملغی‌الاثرباشد.

رئیس جمهور

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی

وزیر امور اقتصادی و دارایی